

Chryścijanskaja

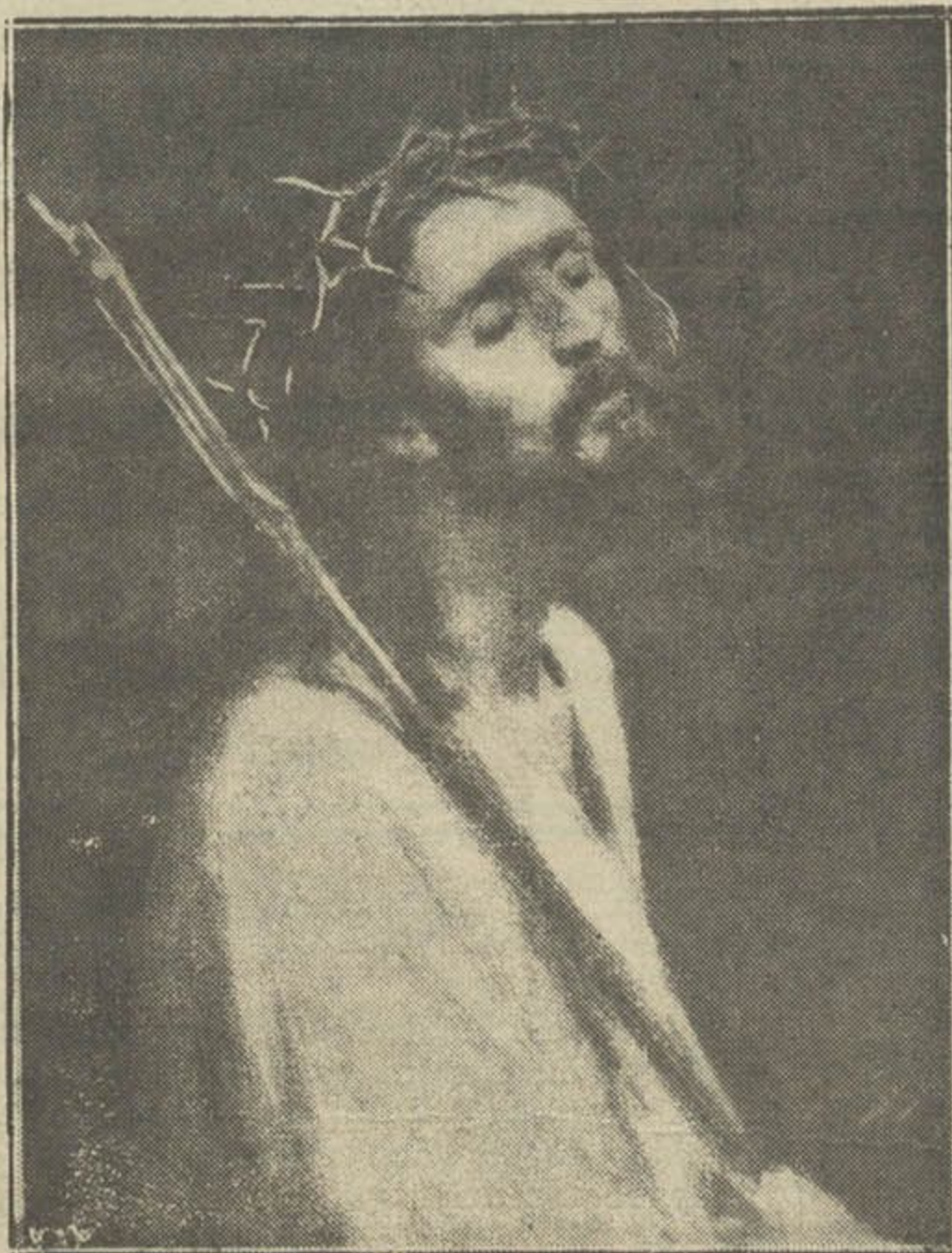
Dumka

BIEŁARUSKI KATALICKI DWUTYDNIOWIK

№ 6 (132).

Wilnia, 20 sakawika 1937 h.

Hod X.

PRAZ CIARPIEŃNIE — DA ŬSKRAŠEŃNIA

Hetyja słowy wyrażajuć źmiest abrazika, jaki my wyšej prad saboj bočym. Na ĩm Chrystus, na haławie jakoha cierniewaja karona, a ũ ruce traścina — źniawaźliwyja znaki Jaho Waładarstwa. Heta pačatak fizyčnych i maralnych ciarpieńniaŭ Chrystusa. Nieŭzabawie pā hetym nastupić kryžowaja daroha i śmierć na Kryży. Tut užo najwyšejšaja stupień Jaho ciarpieńniaŭ, ale tut i najwyšejšaja tajnica Jaho maħutnaści i sławy. Praz śmierć na Kryży pryjšło ũskrašeńnie Chrystusa.

I Bielaruski Narod, jaki maje swaje ciarpieńni i kryży, niachaj tak z ich karystaje, kab jany wiali jaho tak-ža da pieramohi i ũskrašeńnia!.

Ab patryjatyźmie

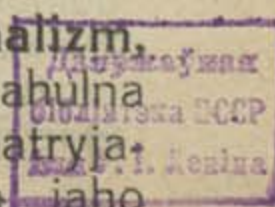
(U dzień 25.III.)

25.III.18 h. Rada Bielaruskaj Narodnaj Respubliki ũ Miensku abwieścila Bielarus niezaleźnaj dziarżawaj. Praŭda, zdabyć hetaj niezaleźnaści nie ũdałosia, adnak bielaruski narod dzień 25.III. ũwaźaje swaim nacyjanalnym űwiatam i koźny hod, jak moźa, tak jaho űwiatkuje. I dobra robić, bo-ź hetaje űwiata pry-paminaje jamu ab najwyšejšym bielaruskim nacyjanalnym Ideale—ab samastojnaści bielaruskaha Narodu — i zaachwočwaje jaho da pracy dla henaha Idealu.

Woš-ža, chočućy ũšanawać dzień 25.III, paűwiacajem jamu hetych niekalki dumak ab patryjatyźmie, űto aznačaje: luboŭ swajej Bačkaűščyny, luboŭ swajho Narodu.

Nie pryznaje patryjatyźmu **kamunizm**. Heta nawuka koźny narod uwaźaje nie jak űwiedamuju duchowa celaśc, ale jak masu ludziej, złoźanuju z supiarečnych sabie klasaŭ. I zatym kamunizm nie lubowi bačkaűščyny nawučaje, a klasawaj baračby.

Pahanski nacyjanalizm, jaki siańnia nazywajuć abulna **faűzymam**, pryznaje patryjatyźm, ale pamyłkowa jaho

aceńwaje. Hetki nacyjanalizm narod uwaŭaje za niejkaha jak-by baŭka, jakomu pawinna służyć usio: i słabiejšy ad jaho narod susiedni, i relihija, i sumleńnie, i praca pakryūdžanych klasaŭ.

Jość jašče cely rad admieņaŭ niby patryjatyizmu, jaki adnak patryjatyzmam praūdžiwym tak-ža nie žjaŭlajecca. Tak napr. niekatoryja patryjatyzmam nazywajuć **luboŭ da miesca swajho naradžeńnia** i da ũsiaho taho, siarod čaho jany rašli, hadawalisia i żywuć siańnia. Ale hetki „patryjatyzm“ majuć i źwiaraty. Praŭdu kaŭa naš Wialiki Fr. Skaryna: „Ad pryrody źwiery, što chodziać u pustyni, znajuć jamy swaje, ptuški, što lotajuć pa pawietry, wiedajuć hnozdy swaje, ryby, što plawajuć u morach i rekach, čujuć wiry swaje“.

Inšyja-ž uznoŭ najlepšym patryjatyzmam uwaŭajuć **wiedu** ab swaim narodzie (historyja, litaratura, mastactwa, narodnaja socyjalohija, palityka i h. d.) i **pracu** dla jaho ũ halinach tej-ža wiedzy. Peŭnie-ž, hetki patryjatyzm wyšejšy ad papiaredniaha, ale nia jość jašče patryjatyzmam

poŭnym i praūdžiwym. Koŭnamu jasna, što hetki patryjatyzm lohka moŭa wyradzicca ũ šowinizm (nienawiść da inšych narodaŭ), kryŭdu hramadzian i słabiejšych klasaŭ i ahułam u škodnaje dla hramadzkaha dabra samalubstwa.

I tolki **chryścijanstwa** wuča nas praūdžywa i poŭna, jak treba adnosicca da swajej Bačkaŭščyny i jak jaje naleŭa lubić.

Chryścijanstwa ũ fakcie isnawańnia koŭnaha narodu bača twareńnie Boha i Bohu, jak najwyšejšaj Woli i Mudraści, jaho padparadkawaje. Chryścijanstwa takim čynam, zhodna i z našym pryrodnym rozumam i pačućciom, pryznaje i nawat zahadwaje luboŭ Bačkaŭščyny, ale heta musić być u zhodzie z ahułnym Boŭzym zahadam lubowi Boha i bliźniaha, a tak-ža ũ zhodzie z Najwyšejšaj Boŭžaj Sprawiad-

liwaścij i Mudraścij: **suum cuique** — koŭnamu swajo. Krynicaj-ža hetkaj praŭdy ab patryjatyźmie jość Wanelija i ahułam chryścijanskaja nawuka.

Hetki chryścijanski patryjatyzm nie pieraškadžaje, a pamahaje pakryūdžanym adzinčkam i klasam u koŭnym narodzie barocca i zdabywać swaje sprawiadliwyja prawy, hetki chryścijanski patryjatyzm nie pieraškadžaje, a pamahaje roznym narodam wyzwalacca z paniawoleńnia, zdabywać sabie niezaleŭnaść i ũkładać swajo suŭżycio z susiednimi narodami sprawiadliwa i pryjaźna.

Woś-ža i my Bielarusy pawinny lubić swoj narod, ale pawinny jaho lubić najlepš: tak, jak wuča nas niepamylny, najmudrejšy naš Boŭzy Wučyciel Chrystus...

Daŭžniki! Nie zabywajcisia ab prysyłcy naleŭnych nam za „Chr. Dumku“ hrošaŭ! Najwyhadniej pierasyłać „razrachunkowymi pierakazami“, jakija dałučajucca ũ našaj hazecie, abo jakija možna dastać na koŭnaj poście pa adnym hrošu za štuku. „Razrachunkowymi pierakazami“ hrošy likam nia bolš jak 15 zał. pierasyłajucca zusim darma.

Red. „CHR. DUMKI“.

Ad. Stankewič.

Mahnušeŭski i Babroŭski.

(Da wytokaŭ bielaruskaha adradžeńnia).

I.

Mahnušeŭski.

(Praciah).

Artykuł A. J. „Ab maładym paecie z Krošyna“ papieradžaje fatahrafija, pad jakoj napisana: Ks. Mahnušeŭski. Z woprutki možna sudzić, što heta byŭ rymśka-katalicki manach daminikanin. Praz uwa-hu na toje, što A. J. ũ swaim artykule ab asobie Mahnušeŭskaha: ab jaho nacyjanalności i ab jaho pachodŭańni i h. d. nie padaje ničoha, a sudziačy z fatahrafii, što heta byŭ daminikanin, — ja rabiŭ siakija-takija dośledy ũ adpawiednych drukawanych krynicach, datyčacych Zakonu Ajcoŭ Daminkanau, kab znajści što dakładniejšaje ab Mahnušeŭskim.

Wialikaja maja była radaść, kali ũ kniŭcy „Wia-domośći o dominikanach prowincyi litewskiej“ (Wo-lyniak, cz. I, Kraków 1917) na bač. 243 znajšoŭ ja proŭwišča daminikanina Mahnušeŭskaha, pa imieni Maciej, jaki radziŭsia 1761 h., zakonnikom staŭsia

ũ 1781 h., byŭ staršym zakonu ũ Werkach pad Wilniaj (Kalwaryja): 1798—1801 i ad 1810 aŭ da śmierci 25.VII.1839 h.

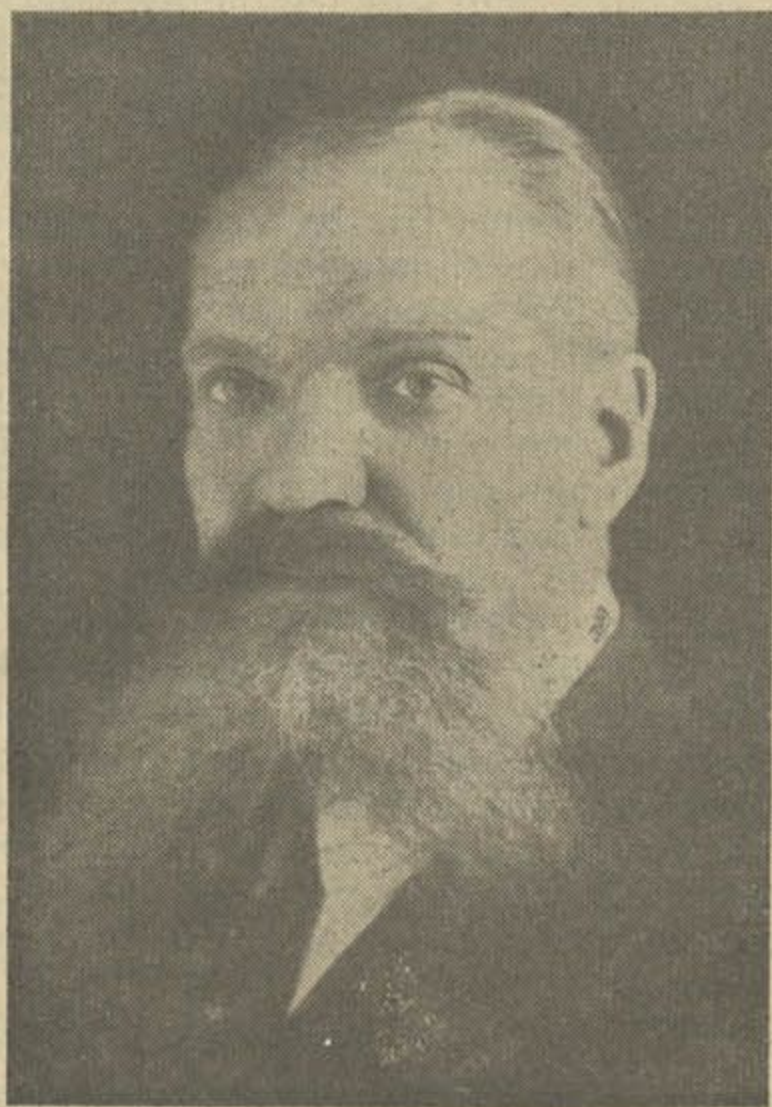
Radaść adnak maja aстыła, kali ja hetyja wiestki ab Mahnušeŭskim, uziatyja ũ Wołyniaka, paraŭnaŭ z wiestkami ab im u Janułajtisa. Pawodle Wołyniaka: Maciej Mahnušeŭski nia byŭ u Werkach i niawiedama dzie byŭ, a znača moh być u Krošynie, ad 1801 da 1810 i pamior 25.VII.1839, a pawodle Janułajtisa: Mahnušeŭski byŭ u Krošynie miŭ inšym u 1828 h., kali adbywalasia śledztwa ũ sprawie Paŭluka Bachryma, i pamior u tym-ža 1828 h. 24.XII. Pawodle Wołyniaka Mahnušeŭski pamior, majučy 78 h. (1839 — 1761), a pawodle Janułajtisa — 70.

Słowam, paŭstaje pytańnie, ci Mahnušeŭski, z pad jakoha apieki wyjšaŭ pieršy bielaruski sialanski paet Paŭluk Bachrym, — heta toj samy Maciej Mahnušeŭski, što praz doŭhija hady byŭ staršym daminikanau u Werkach pad Wilniaj?

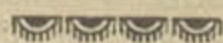
Jak bačym z wyšejskazanaha, na pytańnie heta treba było b adkazać, što heta roznyja asoby. Adnak, nia majučy pad rukoj tych dakumantaŭ, jakimi karystaŭsia Janułajtis i nie praśladziŭšy ũsia-

† P. KREČEŪSKI

Apošni Staršynia Rady Bielaruskaj Narodnaj Respubliki.

Radziŭsia ũ Kobrynskim paw. Skončyŭ Wilenskuju Duchoŭnuju Prawasłaŭnuju Seminaryju. Byŭ wučycielem u Barysawie. Na ũsiebielaruskim žjezdzie ũ 1917 h. wybrany siabram Rady žjezdu, u 1918 h. špiarša ministr pieršaha bielaruskaha ũradu, pašla sakretar Rady Biel. Narodn. Respubliki, a ũ 1919 h. staršynia hetaj Rady: staršynioj Rady BNR astawaŭsia da śmierci. Pamiŕ na emihracyi ũ 1928 h. u Prazie.

ho ŭcicia i dziejnaści Macieja Mahnušeŭskaha, ad rašučaha ćwierdźaŭnia ab ich toŭsamaści ci roznaści naleŭa ũstrymacca.

Pry hetym adnak naleŭa jašče zaŭwaŭyć, što aficyjalnaje stanowišča staršaha daminikanaŭ u Werkach mahło i nie pieraškadŭać faktyčna prabywać na prawincyji, napr. u Krošynie, i spaŭniać abawiazki probaršča, majućy — ab čym ćwierdzić Janułajtis, — zastupnika ũ asobie wikaraha ks. Pija Harbačeŭskaha. Tym bolš heta było mahčymym, što ad napoleonaŭskaj u nas wajny, ad 1812 h. i aŭ da akančalnaha skasawaŭnia Zakonu Daminkanau u 1844 h., zakon hety ahułam byŭ duŭa padupaŭšy i ũ takich napr. Werkach, dzie Mahnušeŭski lićyŭsia tady staršym, było ũ niekatorych hadoch, jak ćwierdzić Wołyniak, usiaho tolki pa niekalki zakoŭnikaŭ. Kirawać imi moh Mahnušeŭskaha zastupnik, a jon sam z tytułam staršaha (superior), moh pracawać u narodnaj hušcy.

Za hetym pramaŭlaje tak-ŭa i toje, što jak padaje toj-ŭa Wołyniak, Maciej Mahnušeŭski aprača staršynstwa nad daminikanami ũ Werkach, mieŭ tytuł: „praedicator generalis“ (haŭoŭny prapawiednik), „Pater seu Doctor Provinciae“ (ajciec abo dok-

światy Bazyl.

Čym jość Benedykt na Zachadzie, tym Bazyl na chryścijanskim Uschodzie. Adzin i druhi — heta wialikija arhanizatary duchoŭnaha klaštarnaha ŭcicia, katorych radaj, nawukaj, prykladam i cnotaj ŭyli z rodu ũ rod, na praciahu mnohich stalećciaŭ, chryścijanskija narody. Historyja nazwała Bazyla Wialikim. Bo i sapraŭdy, usia jaho dziejnaść ŭciciowaja prajaŭlaje saboj niezwyčajnuju mahutnaść ducha.

Bačkaŭšćynaj Bazyla była Kapadocyja, adna z prawincyjaŭ Azii Mienšaj, u ciapierašniaj Turcyi. ŭyŭ tam kališ hrecki narod, slaŭny z dawien-daŭna swajej bahataj kulturaj. Najbolšaj slawaj ciešyŭsia horad Ateny, dzie była akademija nawuk, adkul pramienni kultury siahali daloka pa cełym hreckim krai. Tut my bačym i Bazyla maładym studentam, prahawita šukajućym krynic wiedzy. Spadruŭyŭsia jon u Atenach z Ryhoram z Nazyjanzu, pašla slaŭnym wučonym i patryjarcham hreckim. Adzin i druhi ũsiej moładzi byli świetłym prykladam pracy i česnaści. Raskazwajuć ab ich, što sa swajho pamieškaŭnia znali tolki dŭwie darohi: adnu ũ akademiju, druhuju ũ kaścioł. U akademii ũzbahaćwali swoj rozum wiedaj, u kaściele sercy swaje ũpryhoŭwali luboŭju Boŭaj, cnotaj.

Pa skančeŭni akademii ścieŭki ŭcicia ichniaha razyŭšliŭsia i tolki ad času da času zychodzilisia miŭ saboju dzieła ũzajemnaha padtrymaŭnia ducha.

Bazyl adbywaje dalokuju padaroŭ u pustyni Ehiptu, Palestyny, kab pabaćyć, jak ŭywuć tyja, katorem waneliĉnaja rada stalasia formaj daskanalna ŭcicia. „Pradaj usio, daj biednym i idzi za mnoju“...

Wiarnuŭšysia nazad u swoj kraj, Bazyl zawioŭ supolnaje klaštarnaje ŭcicio, prydajućy adnak jamu

tar prawincyji) i da taho ũ Werkach byŭ sabraŭšy bahatuju i cennuju biblijateku. Z hetaha widać, što Maciej Mahnušeŭski byŭ čalawiekam świetłym, lubiaćym prašwietu i nawuku, jak heta pradaŭlaje i Janułajtis.

Adno tolki wyrazna na pieraškodzie toŭsamaści Macieja Mahnušeŭskaha z Werak i Mahnušeŭskaha z Krošyna staić rozny hod śmierci ũ Wołyniaka i ũ Janułajtisa.

Akančalnaje takim čynam wyrašeŭnie hetaj sprawy pakidajem tym, što pašla nas buduć da jaje bracca.

Wieršy Paŭluka Bachryma.

Znajomiaćysia na padstawie artykułu A. Janułajtisa z Mahnušeŭskim, paznajomilisia my i z pieršym bielaruskim sialanskim paetam Paŭlukom Bachrymam. Adnak niemahčyma bliŭejšaje znajomstwa z im bez paznaŭnia jaho wieršaŭ. Dyk pryhledzimsia da ich. Usich wieršaŭ wiadomych i jakija našy historyki prypiswajuć Bachrymu jość try: „Zahraj, zahraj, chłopča mały“, „Hutarka Danily z ŭciapanam“ i „Razmowa pana z muŭykom“.

Pieršy wierš A. Janułajtis spatkaŭ u uspom-

charakter bolš hramadzki. Zakońniki jaho heta užo nia pustelniki adarwanyja ad žyćcia, — jany ūtrymliwajuć žywuju lučnaść z narodam: budujuć školy, špitali, uzhadoŭwajuć moładź, apiakujucca chworthy, niaščasnymi. Pad mudrym kiraŭnictwam Bazyla žyćcio hetkaje bujna razrastalasia. Tut jon akazaŭsia nia tolki dobrym arhanizataram, ale i ūmielým uzhadawaŭcam, znajučym dobra dušu ludzkuju ū jaje zdolnaściach i slabaściach. Manacham swaim pakinuŭ Bazyl napisanyja im bahatyja zmiestam rehuły duchoŭnaha žyćcia, katorych wartaść nie aslabieje nikoli. Bazyljanskija klaštary z wieraj i hreckim abradam pierajšli ū inšyja narody, dzie spaŭniali i spaŭniajuć uščiaž swaju rol u Chrystowym kaściele.

Usim było jasna, što pašla śmierci biskupa ū Cezarei nihto druhi nia byŭ tak padchadziačym na toje vysokaje stanowišča, jak Bazyl. Pryniaŭšy z woli Božaj hetak waždy abawiazak, musiŭ ciapiet Bazyl značna pašyryć i kruh dziejnaści swajej. Historyja świedčyć, što redka dzie jaki pastyr hetak waźna i hlyboka wyjaśniaŭ nawuku chryścijanskaju awiečkam swaim, jak Bazyl. abo ūžnoŭ chto-b tak śmieła, adwaźna baraniŭ ich prad napaściasz zloha, jak jon!

Zdajecca, što zdabyŭšy swabodu, wiera chryścijanskaja zusim užo spakojna mahła raźwiwacca dalej, tymčasam skolki jašče burnaj zawiaruchi pražyć joj pryjšlosial Zaraz-ža ū pieršych hadoch swabody pakazalasia aryjanskaja herezyja, pawodle ka-

toraj Chrystus nia byŭ Boham. Falšywaja nawuka achapiła skora badaj uwieś chryścijanski świet. Zdarawiejšaja častka astalasia wiernaj praŭdzie, slabiejšyja pierajšli ū aryjanizm.

Cezar Walens, prajaždžajućy niejaka praz Kapadocyju, zaniaŭsia sam asabista sprawaj nawiarnuć Bazyla ū aryjanstwa. Spačatku praz swajho paslanca, a pašla i sam hraziŭ biskupu roznyimi wostryimi karami. Bazyl adnak stajaŭ ćwiorda pry swaim. Nia strašnaj jamu była kanfiskata majemaści, bo nia mieŭ jon bahactwa nijakaha. Nie bajaŭsia wyhnańnia, bo ūsiu ziamlu ličyŭ dalinaj plaču i horkim wyhnańniem. „Urešcie-ž Boh usiudy — kazaŭ — i z Boham nidzie nihto nie razlučyć.“ — „Nie adkazwaŭ mnie hetak niwodzien jašče biskup!“ — „Bo peŭna ty z prawawiernym biskupam dahetul nie spatykaŭsia“. „U inšych sprawach my pasluchmiany cezaru, ale ū sprawie Božaj my niaŭstupliwy i nijakija pahrozy nas nia prymusiać wyračysia praŭdy“.

Tymbolš z pašanaj adniošsia Walens da Bazyla, kali, zajšoŭšy ū dzień swiatočny ū kaścioł, ubačyŭ majestatyčnuju pawahu biskupa, adpraŭlajučaha nabaženstwa. Prakanaŭsia, što zmahacca z hetym čalawiekam jamu nie pad siłu. I choć, padburany aryjanami, raz-druhi chacieŭ usio-ž pakarać jaho, adnak spoŭnić taho jamu nie ūdałasia. Materyju pieramoh duch, a spakusu świetu moc laski Božaj.

Ks. Dr. J. Rešeć.

Biełarusy ū Francyi

U Francyi jość bolš 35 tysiać biełaruskich emihrantaŭ robotnikaŭ. Da letašniaha hodu nia było tam swajej biełaruskaj arhanizacyi i biełarusy byli raściasarŭšanyja ū roznych polskich, ukraïnskich dy rasijskich arhanizacyjach. Ale letaš paŭstała nakaniec swaja arhanizacyja: „Chaŭrus Biełaruskich Rabotnikaŭ u Francyi,“ centrala jakoha znachodzicca ū Paryży.

Arhanizacyja maje charakter kulturna-aświetny; meta jaje — sarhanizawać usich biełaruskich robotnikaŭ u Francyi ū wadnu mahutnuju arhanizacyju, kab hetym samym pierastaŭ nakaniec biełaruskimi robotnikami tulacca pa čužych, a časta i warožych jamu arhanizacyjach. Arhanizacyja maje prawa zakładać swaje filii — addziely pa ūsiej terytoryi Francyi. U hetym

hodzie ū Centrali (Hieneralnaj Radzie) prybyło nowych aktyŭnych sił, i Chaŭrus pačynaje šyrokiju arhanizacyjnuju i kulturna-aświetnuju pracu.

U Paryży wiaducca užo rehularnyja kursy, meta jakich: padhatawać pracuŭnikoŭ dla biełaruskaj wioski — kooperataroŭ, wučycialoŭ i naahuł arhanizataraŭ. „Беларускі Леманіс“ № 2—3.

nienaj knizie (*Powieść z czasu mojego...*), a dwa druhija pierajšli ū narod i ad narodu ū swaim čacie zapisaŭ ich biełaruskimi etnograf M. Fedarouški.*)

Pieršy wierš apiawaje ciażkoje žyćcio padčas panščyny. U im Bachrym apiswaje swajo ūlasnaje žyćcio. Bačku piaśniarowaha zabili kijami, maci tužyć, siastra plača, a jaho samoha krošynski pan zdaje ū maskali. Wierš tworany na ład narodny, ale świedča tak-ža i ab znajomstwie pieśniara z wieršam intelihienskim. Jon dastawaŭ z biblijateki Ks. Mahnušeŭskaha paetyckija polskija twory, achwotna ich čytaŭ, pierapiswaŭ, wučyŭsia napamiać i takim sposabam pierachodziŭ da tworstwa ūlasnaha. Wierš „Zahraj, zahraj, chłopča“ napisany sapraŭdy paetyčna, z ščyrym pačućciom realnaści swajho palažeńnia i z sumnym nastrojem.

Druhi wierš: „Hutarka ściapana z Daniłam“ składam swaim da pieršaha niepadobny, ale ūwieś jaho ton i zmiest prypaminaje pieršy. Wierš hety byŭ duža pašyryany ū narodzie, jak rukapisny twor niawiedamaha aŭtara. M. Harecki ū swajej litaratury dapuskaje mahčymaść, što Bachrym nie padpisaŭsia pad hetym wieršam nawat i mianiuškaj, ba-

*) „Lud Białoruski“ III, 14—18.

jučysia panou. Hety wierš šyroka apiswaje pryhonnickaje žyćcio biełaruskich sialan i čakaje skasawańnia panščyny, jakoje niasie car. Charakterna, što pryhonnny sielanin naš nienawidzieŭ panou, a da cara byŭ pryhilny i jamu wieryŭ. Heta świedča ab poŭnym palityčnym biezprašwiećci ū jahonym žyćci.

Urešcie ū trecim karocieńkim wieršy „Razmowa pana z muzykom“ malujecca rasplata sialan z panami pašla pryhonu.

Značeńnie tworoŭ P. Bachryma ū tym, što jany pajšli ū narod i słowam swaim biełaruskim budzili nacyjanalnuju świedamaść, a zmiestam świedamaść socyjalnuju. „Jon — praŭdu kaža ab Bachrymie Harecki — naš pieršy pišmieńnik z muzykoŭ. Mieŭ usie zadatki, kab stacca biełaruskim šeŭčenkam, ale adsutnaść adukacyi i žyćciowaje hniebienie tut pieramahli. Usioždyki swaim małaświedamym i zadušanym słowam skazaŭ prociŭ žniawahi i ūcisku i kinuŭ śled u historyi nacyjanalnaha i litaraturnaha adradžeńnia.“*) A da hetaha treba da dać, što kali-b nie Mahnušeŭski, nie jaho luboŭ da narodu i praŭdy i nie jaho škola — nia mieła-b biełaruskaja historyja i takoha Bachryma, jakoha maie.

*) „Гіст. Бел. Літ. Вільня 1921, бач. 62.

WASILKI

Addziel dla dzieci.

Siem radkoŭ.

Siem hadkoŭ, moj bracie, maješ,
siem hadkoŭ,
ŭ lementary pračytaješ
siem radkoŭ.

Ŭ wadnym, što Bielarus ty,
jak żywieš,
jak z kawalkam čornaj lustry
ty areš.

Treci budzie mo' ab pieśni
hawaryć
i ab soncy, na pradwieśni
što haryć...

Piaty skaža ab kurhanach
niamala
i ab čym ziaziulka rana
kuwała.

Siomy skaža, što tak bolejš
nielha żyć,
na pałosach lepšu dolu
jak zdabyć...

Nawučysia, miły bracie,
siem radkoŭ;
pawidnieje nam u chacie —
mużykom.

Maksim Tank

Sakawik 1937 h.

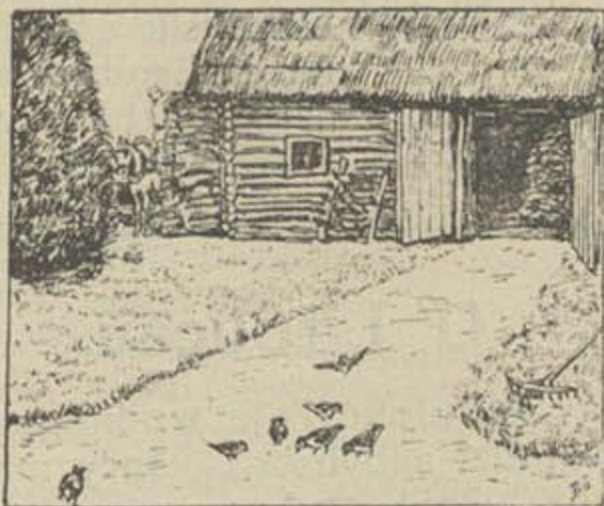
PRYKAZKI.

Ataŭka — siena prybaŭka, dy
nia ŭmieŭ skasić Saŭka.

Balawali, pokul hoły stali.

Bačka niachaj jedzieć arać, ja-
bo koni znajuć, a ja pajdu ŭ karč-
mu, mianie ludzi čakajuć.

Bača woka, dzie piačecca koka.

W i e r a b j i.

Za waknom na śniezie bačym —
Płojmaj skačuć wierabji.
Tnie maroz, — ściudziona biednym
I niama nihdzie jady.

Sabiarucca u hramadku,
Jak na wieča, jak na schod
I pabjucca za ziarniatka —
Jak adzin pyrchnuć na płot.

A ubačuć, što cikuje
Šery kot adkulś na ich —
Ŭspałocham zawirujuć,
Ŭ pawietry ŭsie umih.

I ščabiečuć čyk čyryki
La pawietki nad strachoj:
— Wychadzi, ty strach wialiki, —
— Šery kot — wychodź na boj! —

M. M.

Ž a r t y

Chitry Iwaś u kaaperatywie.

Iwaś. — Pačom hetaja cu-
kierki?

K r a m a r. — Šeść cukierkaŭ
za piać hrašoŭ!

Iwaś. — Aha! Dyk woś piać
budzie za čatry hrašy, čatry za
try, try za dwa, dwa za hroš, a
adna cukierka zadarna. Kali laska,
dajcie mnie adnu cukierku.

Ŭ š k o l e.

Što heta takaje wada?

— Heta takaja ciakomina, ja-
kaja robicca čornaj, jak u joj pa-
trymaješ ruki.

Zaniapad Połackaha Kniaźstwa.

Pašla ŭpadku ŭ Połacku res-
publiki, wieča iznoŭ abrała sabie
kniazia Hetak pa čarzie kniažyli
tut jašče Minhajła, Ginwilla, Ba-
rys, Wasilko i Bračysłaŭ. Bračy-
słaŭ byŭ astatnim kniazem z Izia-
sławaha rodu, ale i Połackaje Kniaž-
stwa ŭžo ŭpadała. Pryčynaju he-
taha byŭo z adnaho boku toje, što
mnoha bielaruskich kniazioŭ pad-
lehłych połackamu kniazju, piera-
stali jaho słuhać i ŭtwaryli swa-
je niezaležnyja kniaźstwa, a z dru-
hoha boku toje, što na Połackaje
kniaźstwa nacisnuli kryžanoscj.

Iznoŭ-ža ŭ tym časie pačyna-
juć užo arhanizawacca litoŭcy. Z
paasobnych bielaruskich kniazioŭ
— adnyja z imi wajujuć, druhija
łučacca i družać. Połackaje Kniaž-
stwa, naciśnienaje Kryžanosciami,
u 1307 hodzie taksama lučycca z
litoŭskaj dziaržawaj, jakaja takža
mnoha ciarpiela ad kryžackich
napadaŭ. Hetak pierastaje isna-
wać Połackaje Kniaźstwa, jak sa-
mastojnaje bielaruskaje kniaźstwa,
a tworycca nowaja bielaruska-li-
toŭskaja dziaržawa; upadaje Po-
lack, a jaho miejsca zajmaje Na-
wahradak, a paźniej Wilnia.

W. Jermalkowič.

Z A H A D K I.

Bajbak biažyć, aź balachan ja-
ho dryžyć.

U lesie radziłasia, na wiasielle
zbadziłasia.

Haławu žjadziom, skurku pra-
dadziom, a kości na hać wykiniem.

Biełaruskaja chronika.

Apelacyja prakurora ũ sprawie „Bieł. Krynicy.“ Jak my ũžo padawali, Haradzki Sud „Bieł. Krynicy“ apraũdaũ. Woš-ža prakuror ad hetaha prysudu padaũ apelacyju ũ Akruũny Sud.

Kancert-Wiečar adbyũsia 3.III ũ Wilenskaj Biełaruskaj Himnazii. Kancert prajšoũ udačna. Wystupaũ chor R. Šyrmy.

Litaraturnyja wiečary adbywajucca ũ koũnuju piatnicu, na jakich biełaruskija paety čytajuč swaje twory i adbywajucca ich krytyka.

Wybary ũ „Biełarusawiedzie.“ 13.III adbyũsia hadawy schod i wybary nowych ũladaũ T-wa Pryjacielaũ Biełarusawiedy. Na staršyniu wybrany student A. Šukielajč.

Sprawa ũwiatkawańnia 25.III. 12.III adbyũsia pasiedzańnie Prezydymu Bieł. Nac. K-tu, na jakim razwaũalasia sprawa ũwiatkawańnia dnia 25 sakawika. Kamitet pastanawiũ adznačyć hety dzień na prywatnym sabrańni siabroũ Kamitetu.

Wybary ũ Bieł. Stud. Sajuzie. 14.III adbyũsia ahulny hadawy schod Bieł. Studenckaha Sajuzu i wybary ũladaũ. Na staršyniu Sajuzu wybrany student Adam Dasukiewič.

Wiečar u čeść Puškina adbyũsia 14.III. Było ũstupnoje slowa red. J. Šutowiča, tady referat Wiačesława Bahdanowiča ab tworũwie Puškina i ũrešcie deklamacyi wieršaũ jaho ũ aryhinale i cely rad wieršaũ u biełaruskim pierakładzie paeta M. Tanka.

„Беларускі Летаніс“ — kulturalna-hramadzki i litaraturny miesiačnik. Wyjšaũ № 2–3.

„Самапомач“ — biełaruski popularna-haspadarčy časapis budzie wychodzić dwa razy ũ miesiac. Časapis redahujecca lohka i cika-wa. ũmiest bahaty. Aprača haspadarki ũmiaščaje i roznyja wiestki z ũžycia miũnarodnaha i biełaruskaha. Časapis z ilustracyjami.

Lekcyja Ks. Ad. Stankiewiča adbyłasia 7.III ũ T-wie Pryjacielaũ Biełarusawiedy pry Wilenskim ũniwersytecie na temu „Prof. M. Babroũski, jaho ũžycio, dziejnaść i biełaruskaść.“

ũ Kartuskuju Biarozu, jak pawiedamlali hazety, niadaũna Nawahradzki Wajawoda byccam za „wywrotowuju“ rabotu wysłaũ biełaruskaũ z Slonimskaha paw.: Wiarbickaha, Šyłu i inš.

ũ Biełarusau Katalikoũ.

25-lećcie ũanimstwa ajca B. Pačopki. Unijacki ũwiaščeńnik a. B. Pačopka, byũšy redaktar „Biełarusy“ 13.II siol. h. ũwiatkawaũ 25-lećcie swajho ũanimstwa. Z hetaj nahody i naša redakcyja šle jamu „Mnohaje leta!“

Ajcy Maryjanie: I. Hermanowič z Wilni i ũl. Łysik z Druj ad 11 da 14.III wiali ũ Landwarowie rekolekcyi, padčas jakich skazali 18 nawuk.

ũ Litoũcaũ.

Rekolekcyi dla wučnioũskaj moładzi adbyłisia ũ kancy minula-ha tydnia.

ũjezd siabroũ Litoũskaha Haspadarskaha T-wa adbyũsia ũ Wilni 5.III. Miũ inšym ũjezd ũćwierdziũ, što sialańie ũ pawietach: Brasłaũskim, Pastaũskim i Dzišnienskim z pryčyny letašniaha nieũradũaju nia majuč chleba, a tak-ža pošaru dla skaciny, što palażeńnie ciaũkoje i patrebna-ja tam biezadkladnaja pomač.

11 ksiandzoũ litoũcaũ buduć adkazwać prad Sudom za to-je, što pišučy metryki, zapiswali ich na litoũski lad. Cikawy budzie sud!

Litoũcy i ũ Waršawie siabie baroniać. 28.II. Waršaũski časapis „Dzień Dobry! Kurjer Čerwony“ ũ artykule „Zbrodniczy Litwin w Wilnie“ duũa niakulturalna napaũ na pawadyra litoũskaha hramadzianstwa ũ Wilni hram. K. Stašysa. Woš-ža u ũwiazku z hety-m 2.III. u redakcyju henaha časapisu ũjawilisia dwa studenty litoũcy: Taũkačeũski i Welecki, jakija wučacca ũ Waršawie, i damahalisia adklikać heny artykuł. Redaktar nie zhadziũsia. Tady Welecki daũ jamu pawuchu, uručuũ swoj wizytowy bilet i sam paklikaũ palicyju. Palicyja studentaũ zatrymała, ale nazauťra zwolniła.

ũ prykład biełarusam. ũ škole ũ Twerečy litoũskich dzia-ciej pierawaũna wučać popolsku. Woš-ža bački hetych dzia-ciej doma wučać palitoũsku. Dla hetaj mety słuũać im dziačy ũrnał „Rušrele“ i roznyja adpawiednyja dla hetaha kniũki. Hetak pawinny rabić i biełaruskija bački. Jošč na heta „Wasilki“, jošč „Pieršyja Zierniatki“, a chutka buduć „ũasieũki“.

Z relihijna-hramadz-kaj niwy

× Sprawa supracoũnictwa katalikoũ z sacyjalistami ũ Francyi. Niadaũna premjer Francyi Lawon Blum, na zapytańnie adna-ho z supracoũnikaũ katalickaha časapisu „Sept“ u sprawie supracoũnictwa katalikoũ z sacyjalista-mi, zajawiũ, što jon u hetkuju mahčymaść wiera i da hetaha zaklikaje francuskich katalikoũ.

Hetaki pahlad Bluma wyklikaũ pryčilnaje pajašnieńnie ũ tym-ũa katalickim časapisie „Sept.“

× ũw. Ajciec pazdarawiũ. ũw. Ajciec pazdarawieũ i 12 hetaha miesiaca byũ uũo, jašče pieršy raz pašla chwaro-by, na sabrańni kardynałaũ.

× Relihijnaje ũžycio ũ Sawie-tach. Biazboũnickaja akcyja ũ SSSR nia spyniajecca. ũ 1936 hodzie biazboũnickija arhanizacyi ličyli kala 6 500.000 siabroũ. ũ hetym hodzie hetyja-ũ arhanizacyi pasta-nawili ũzmocnić swaju dziejnaść. Relihijnaje ũžycio adnak tam nie zamiraje, a heta moũa ũćwierdzić nawet toj fakt, što mnohija čy-rwonaarmiejcy nosiać na hrudziach kryũyki.

× Pawarot da Kaścioła. Nia-daũna pamior u Juhasławii Diuro Wajtert, kiraũnik Nacyjanalnaha Banku Juhasławii, wiedamy, jak adzin z pawadyroũ juhasławianskich masonaũ. Pierad ũmierciu jon pahadziũsia adnak z Kaściołam i adklikaũ swaje pamyłki.

× 550 hadoũ chryščeńnia Litwy. Sioleta minula roũna 550 hadoũ, jak za časoũ Witaũta Wialikaha ũ Litwie zawiedziana chryščijanskaja katalickaja wiera. Hety jubilej, jak pišuć hazety ũ Litwa rychtujecca adũwiatkawać duũa ũračysta.

× Beatyfikacyja bahasł. Andreja Baboli. 16 h. m. u Watykanie adbyłasia pad kiraũnictwam ũw. Ajca pasiedzańnie 13 kardynałaũ i 20 prałataũ, na jakim była razhladana sprawa kanalizacyi mučanika Andreja Baboli. Wyniki hetaha pasiedzańnia ũ chutkim casie abwiešćić sam ũw. Ajciec.

Mnohija nieciarpliwiacca, što pry-chodzicca doũha čakać na pakwita-wańnie ũ Našaj Poście prysłanych na „Chr. Dumku“ hrošaũ. Woš-ža wy-jašniajem, što heta zatym, što pad-piščykaũ dawoli mnoha i što kwitu-jem paparadku i pawodle času pry-syłańnia hrošaũ.

... a Hišpancy ũsio wajujuć:
Ich susiedzi kantralujuć...
Pierš „pa-družbie“ pamahali,
Pakul kurku abskubali;
A jak kości astalisia,
Tahdy ũspomnili pry misie,
Jto Hišpancy — dobry dzieci
I što Boh żywie na świecie. —
„Niachaj bjucca sabie sami...“
Wot Eũropa tymčasami
U siabie zaniata duža:
Krucić gaz, kuje aružža;
Lihu łataje, cyruje,
Dyj Hišpancaũ kantraluje.
ũžo druhi milion tam hinie —
Liha woka ledź adčynie:

Tam biaz chleba mruć siroty —
Liha šle kantralny noty...
Nianiak siem — dzicia biaz nosu!
Tak Hišpanku hołu j bosu,
Jak dziaũczynku-niedapieku,
ũziali biazny u apieku. —
Stali ũ koła—huli, huli! —
Na wiarbie ũžo špiejuć duli...
Stalin sietku razstaũlaje,
Mussolini zahaniaje.
Hitler hniec ũ duhu fašystaũ,
Blum bjeć ũ zuby kamunistaũ...
Baldwin ũ Londynie ihraje,
Eden palačkaj kiwaje;
I „kwartet“ piaje, dyj skača,
A Hišpanka... kroũju płača...
Lawon Wietrahon.

Michel Angelo i jahony krytyk.

(Achwiaruju majmu „krytyku“ z „Bielaruskaha Frontu“).

AD REDAKCYI: Hety wierš asnawany na historyčnym zdareńni: ũ 1534 h. wiadamy mastak Michał Anioł Buonarroti pačaũ malawać Strašny Sud na ścianie, za aũtarom, u Sykstynskaj kaplicy ũ Watykane. Kali rabota byla skončana i ryštawańnie žniata, usie byli zachopleny artyzmam i daskanalnašciu malunku. Ale znajšlisia zaraz i zajadyja krytyki: pamiz hetymi najbołš dakučyũ mastaku prydworny kanonik, Błażej z Cyzenu, katory hawaryũ, što malunak bołš tasoũny dla karčmy, jak dla kašciola. Tahdy Michał Anioł, zauważyũyšy žlosny woblik swajho krytyka, zara pamiašciu jaho ũ piekle. Kali sprawa adkrylasia, a šmiech i plotki pajšli pa ũsim Rymie, pakryũdžany kanonik žwiarnuũsia da papieža, Paũla III, prosiačy ratunku. Papiež adkazaũ, što jahonaja ũlada datyčyć tolki žiamli i čysca, ale z piekla i jon ũžo wyratawać nia moža.

Buonarroti Sud maluje,
Jaho kanonik krytykuje,
Toj strašny Sud ũ Sykstynie
[tworyć,
A hety ješć jaho i moryć:
„Nu, što, namazaũ?“ Kaža: „Stydna!
Ściana papeckana ahidna:
Ratujcie, ludzi, maje miły,
Krytykawać nia maju siły, —
Až kroũ maja ũ žylach stynie —
Tož heta dzieicca ũ swiatyni...
Kali-ž chto bačyũ, kab anioly
Z swiatymi ũ niebie byli hoły?!
Tož tre' bylo zakryć naturu,
Bo ũsiak padumać možna... zduru.
Hladžu ja, wočy praciraju,
I až pacieju, ũ ša! ũpadaju:
Praz akulary, ci praz pryzmu
Nia baču kaliũka artyzmu.
Abraz biaz tołku i biaz składu,
Malunak zblutany biaz ładu —
Karčemna niejkaja zabawa...
Zamazać ũsio i ceła sprawa!“

*

Narešćie woš abraz hatowy:
Tut — Strašny Sud — Sudždzia su-
[rowy.
Jon — Waladar — mahutny, hrozny:

Kruhom staić narod trywožny.
Tut — dies irae — dzień rasplaty:
ũsie roũny — biedny, ci bahaty;
Pany ũnizie, a ũwierchu słuhi —
Tut tolki wažacca zasluhi.
Narod čakaje swajej doli.
Tymčasam čerci z swajej woli
Za kark, za čub, abo za wušy
K' sabie, u piekla, ciahnuć dušy.
Čarciej anioly žwierchu pražuć,
Šwiatych baroniać, a zlych wiažuć.

*

Woš — woš apošni duch niačysty!
Ruka wialikaha artysty
Dryžyć. Jak chwali chodziać hrudzi:
Jon sumniewajecca. A ludzi,
Jak pčoly u ražbitym roju,
Hudziać, taũkucca miž saboju:
Kryčać, spračajucca, chachočuć —
Skarej abraz ubačyć chočuć.
I kožny, chto tudy dabiũsia,
Hublaũ jazyk, drantwieũ — dziwiũsia.
Pachwały ũsie artysta čuje,
I čuũ — kanonik krytykuje...
Až woš — akazija dahodna —
Jošć miejsca: praũda, niawyhodna,
ũ kucie, u piekle... dy ničoha,
Jakraz dla krytyka takohal

Z PALITYKI

× Wažnyja žmieny ũ nutra-
noj českej palitycy. Pawodle
apošnich wiestak, čechaslawacki
ũrad rašyũsia dać šyrokiju aũtano-
miju nacyjanalnym mienšašćiam,
jakija ũwachodziać u sklad čecha-
sławackaj dziaržawy. Niemcy ma-
juć atrymać kulturnuju aũtanomi-
ju. Na kulturnyja ũstanowy majuć
atrymać 20 prac. usich dziaržaũ-
nych hrošaũ. Šyrokiju aũtanomiju
maje taksama atrymać Padkarpac-
ja Ruš. Z inšymi nacyjanalnymi
mienšašćiami wiaducca pieraha-
wory.

× U Hišpanii dalej idzie žorst-
kaja, krywawaja baračba. Chto
pieramoža, ciažka jašće skazać.
Apošnimi dniami bołš pieramah-
juć prawyja. Kanca wajny adnak
nia widać.

× Anhlija ũwaružajecca. Apoš-
nim časam Anhlija silna pačala
ũwaružacca. U praciahu 2-ch ha-
doũ pastanawila zbudawać 148
wajennych karabloũ.

× Baski iduć da niezaležnaš-
ci. Baski, karystajučy z ciapieraš-
niaj chatniaj hišpanskaj wajny,
starajucca zdabyć sabie palityčnu-
ju niezaležnašć.

× Niebiašpieka wajny miž
Amerykaj i Japonijaj. Niadaũna
na pasiedžańni senatu Zlučanych
Štataũ Paũn. Ameryki sen. Levis
skazaũ, što isnuje niebiašpieka
wajny miž Amerykaj i Japonijaj.

× U Łodzi wybranaha druhi
raz na prezydenta miesta N. Bar-
lickaha — socyjalista, ministar nu-
tranych spraũ nie začwierdziũ i
paklikaũ na časowaha prezydenta
miesta M. Gadleũskaha.

× U Italii, pawodle sprawazda-
čy sakretara fašystoũkaj partyi,
hetaja-ž partyja maje 9.251989
siabroũ.

× U Abisynii italjancy ras-
stralali Ras Destu. Ras Desta —
słaũny abisynski pawadyr; jon cha-
cieũ wyhnać italjancaũ i padniaũ
prociũ ich paũstańnie; wojska ja-
ho italjancy ražbili i samoha zla-
wiũšy zaraz-ža rasstralali.

Šach-mach, artysta miestasca ładzić:
Tudy kanonika pasadzić.
I jak kanonik nia trudziũsia, —
Až pierad papiežam sudziũsia:
Dy wyrwać z piekla, ci z mahiły,
I papiež sam nia maje siły. —
Woš krytyk, duža niewiasioly,
žmiajoju apajasan, hoły,
Siadzić u piekle tymčasami
Na dne, z ašllynymi wušami.

Lawon Wietrahon.

Jak Wialla, pływie biełaruskaść!

Žodziški, Wialejskaha paw. My żywiom nad samaj Wialloj. Naša biełaruskaje żyćcio ũ žodziskach padobnaje da hetaj Wialli. Jano pływie nam, jak wada. ũ Žodziškach znajdziecca adzin, drugi chochlik, što choča biełaruskaje żyćcio naša pierajnaćyć. Ale z hetaha ničoha nia wychodzić, bo naša biełaruskaje żyćcio tut śpiełaje i wyprabawanaje.

Ja pa proźwiščach nie nazuwu tut wydatnych žodzišnych biełarusaŭ, ale sława im i honar i pašana chaj buduć, bo jany stojkija ludzi ũ abaronie ũsiaho, što ũ žodziskach jośc biełaruskaje.

Ž.

I tut jośc biełarusy.

Biełastockija Zawady. Hety hod mnohich haspadaroŭ u nas biada prycisnuła z pošaram. Sie na ich na bałotach astałosia i hetkaj zimoj ciażka było jaho stul

uziać. Jany wazili siena łodkami, ale kudy-ż heta ich rabota!

Prawasłaŭnyja biełarusy kala nas wielmi spużalisia. Pa wioskach źbirajuć podpisy, kab prawasłaŭnyja razam z katalikami światkawali swaje światy. Baciuka ũ carkwie tych prawasłaŭnych nia chwale, jakija na heta padpisywajuca.

ũ našaj staranie ludzi nadta bajacca biełaruskaj hazety. Naša palicyja duża dobra wiedaje, chto z nas čytaje biełaruskija hazety. A ũžo, jak palicyja heta paznaje, dyk tady nas nadta wialiki strach biare čytać swaje hazety Daŭniej z hetym u nas było kudy laħcej, jak ciapier. A ũ nas, dziakawać Bohu, jośc biełarusy wielmi mocnyja! Jany tak lubiać usio swajo rodnaje i tak horača addany biełaruskaj sprawie, što z hetaha aź dziwicca treba i za heta ich treba chwalić!

B. Z.

— **Jad pawukoŭ — lekarstwa na serca.** Lekary ũ Zlučanych štatach Paŭnočnej Ameryki świerdzili, što jad adnaho rodu pawukoŭ dobra dzieić na sercawija chwaroby. Ciapier hadujuć tam henych pawukoŭ i z ichniaha jadu robiac lekarstwa.

— **Ŭzrost naradžeńniaŭ u SSSR.** Jak pawiedamlajuć, ličba naradžeńniaŭ u SSSR pawialčewajecca. ũ samaj Maskwie hetaja ličba z 70.000 u 1935 hodzie ũzrasła ũ 1936 hodzie na 150.000.

— **New-Jork** u Amerycy najbołšaje miesta świetu: ličyc ciapier 7,600.000 życharoŭ.

— **Miljon ludziej u turmach.** Pawodie sprawazdačy Socyjalnaj Komisii Lihi Nacyjaŭ, u turmach usiaho świetu prabywaje ciapier bołš miliona asob. Na 100.000 życharoŭ prypadaje: u Anhlui — 27—30 wiaźniaŭ, u Francyi — 70, u šwaj-

caryi — 164, u Niamieččynie i siaredniaeŭrapejskich dziarżawach bołš 200, u Zlučanych štatach Paŭnočnej Ameryki ũ hod u turmu papadaje kala 200.000 asob, a ũ Indyjach kala 150.000 asob.

— **Marskaja żywiota wahoj 1800 klh.** Rybaki, łowiačy rybu na Rioskaj plaży (u Amerycy) zlawili żywiolinu wahoj 1.800 klh. Heta żywiolina parwala rybakom sietki i čuć nie zatapila adnej łodki.

— **Prajekt nowaha kalendara.** Sa krataryjat Lihi Narodaŭ razhladaje ciapier tekst prajektu reformy kalendara. Prajekt pradbača ũwiadzieńnie ũ żyćcio nowaha stałaha kalendara ad dnia 1 studnia 1939 h. Hod maje dzialicca na 12 miesiacaŭ i 4 roŭnyja kwartaly.

— **Zbrajeńnie i hanučy.** Sajuz kupcoŭ, handlujucych hanučami, z siadzibaj u Londynie, świerdził, što cana na ha-

nučy ũ apošnich miesiacach pajšla ũharu na 10 procentaŭ. Heta maje źwiazak z pryšpiašeńniem zbrajeńnia: zbolžylasia patreba hanučaŭ čyścić mašyny i wyrablać hruboje palatno dla žaŭnieraŭ.

— **10 milionaŭ 600 tysiać zał. na wodku** wydana ũ wadnym tolki wilenskim wajawodztwie. Dzieła toho, što ũ hetym wajawodztwie jośc kala 260 tysiać siemjaŭ, dyk na koźnuju siamju prypadaje pa 40 zał. wydanych nad wodku. Ništo sabiel A na hazety, na palepšańnie haspadarki i niama.

Wilenskaja chronika.

— **Bazylika**, jak pawiedamlajuć hazety, budzie adčyniena na Wialikdziej.

— **Skarb na Zamkowej Hary.** 13 sawkawika rabotniki, pracujučy nad naprawaj razwalinaŭ muroŭ na Zamkowej Hary, znajšli skarb: srebnija i miadzianija hrošy z XVII-stahodździa i wialikaj wartasći załatyja kolčyki z dwuma bryljamami i šmarahdami z XVI stahodździa.

— **Bomby padkładajuć.** Niejkija niwykrytyja da siańniašniaha času chulihany padkładańnia bombaŭ nia spyniajuć. Apošnim časam padlażyli bombu pad dźwiery byłaha staršyni komisaryčnaha ũradu żydoŭskaj Hminy ũ Wilni Porne-sa. Wybuch wialikaj škody nie zrabiti.

Paštowaja skrynka.

A. Ž. Drukujem, nie zabywajciesia ab nas!

B. Z. Jak bačycie, paprawili i skarystali.

A. B. kala Ružanki: Prošbu spaŭniajem, čakajem na padpisku. Prysyłajcie probnyja adrasy!

M. T. Duża dziakujem, adzin wierš drukujem.

M. M. Drukujem mienšy, ščyra dziakujem.

Ŭ. S. Pasyłajem, čytajcie, pašyrajcie, prysyłajcie probnyja adrasy.

Z. K. Wysyłajem.

Ŭ. B. Prošbu spaŭniajem.

B. W. Nie adkazwajem, bo šanujem siabie i swaich čytačoŭ, nia chaj źwiahaje na zdaroŭje.

L. W. Jak bačycie, drukujem.

Na „Chr. Dumku“ prysłali: W. K. — 0,60, Ant. Hr. — 1,20, J. W. — 2,50, I. R. — 1,20, Ad. L. — 1,00, Z. L. — 1,00, M. B. — 1,00, B. L. — 1,00, Fr. D. — 2,40, Ŭ. K. — 0,30, Dr. St. Hr. — 3,00, J. R. — 0,60, Ŭ. P. — 1,20, Ks. Fr. č. — 30,00. (d. b.)

Žarty.

Pamiž panienkami.

— Što ty robiš, kab mieć takija čystyja, dalikatnyja ručki?

— Ničoħal!

Ŭ kramie.

— Dajcie mnie radyjowy aparat, ale na karotkija fali, bo ũ nas małoje pamieškańnie.

*

— Kali ty, Maciej, addasi mnie doŭh? — pytaje Jankiel sielanina.

— Jak tabie nia soram, Jankiel, pytać! Ty ũžo stary čalawiek i taki cikawy.

„Chr. Dumka“ wychodzić: 5 i 20 koźnaha miesiaca.

Padpiska na hod — 2 zł. 40 hr., na paŭhoda — 1 zł. 20 hr., na try miesiacy — 60 hr. Cana asobnaha numaru — 10 hrašoŭ. Adras Redakcyi i Administracyi: Wilnia (Wilno), Zawalnaja wul. № 1—2.

Redakcyjnaja Kalebija: Ks. Dr. I. Rešeć, Wincuk Adwaźny, Ks. Ad. Stankiewič, W. Jermalkowič. Adkazny redaktor KS. AD. STANKIEWIČ. × Časapis wychodzić z dazwolu duchoŭnaj ulady. × Wydawiec „BIELPRES“.

Biełaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia, Zawalnaja wul. № 1.